

- e. de honestate. ideo non ligat contras facientes: maxime ubi co
suerudo est in oppositum. ¶ T. s. hoc dictum quod statutus lo
a quens de honestate non ligat contras facientes ad peccatum^a.
p. hoc vide ter. iij. dist. q. bec. et si. infi. hoc dictum limito dum
modo non fiat ex contemptu. unde contempsus exhortationem
superioris peccat. vide bo. glo. cum ter. in. c. quis autem. x. dis.
Idem intelligo in consilio perfectionis. secus in consilio re
ueretie: vt no. in. c. ad aures. de eta. et qua. et gl. in. cle. j. de test.
¶ Quo autem cognoscatur utrum constitutio sapiat consilium
vel preceptum dic quod primo recurrendi est ad materia subie
ctam. nam si illa definiatur non necessitat dicitur potius
quæda exhortatio: 3 verba aliud sapientia. x. q. iij. rogo. cum
glo. et in proe. decretorum iuncta gl. et in clemen. erui de pa
radiso. de verbo. signi. hec autem materia non necessitat cu
in ecclesia omnes vnu sumus. nec distinguunt seruos a libero
scd omnes sunt filii dei. hinc omnes dicit. Datus noster. x.
et ad hoc denotandum cum papa celebrat clerici et laici sunt
merti: sed honestus est propter rationes premisas vel fiat dini
fio de qua hic. ¶ Ultimo hic queris de utili. q. ultra alias:
b nungaudire missam sit in precepto^b cu iste ter. faciat men
tionem de clericis et laicis: dic quod omnes laici debent audire
missas completas diebus dominicis: et in alios precipuis dies
bus et stare in missa usq. ad hanc dictione sacerdotis inclusuere
alias peccant mortaliter iusta causa cessante: cu: eis hoc pres
cipiar ab ecclesia: vt in. c. missas. cu duobus se. de conse. di
st. i. et dicit missas in plurali non quod arctetur audire plures
numero sed sufficiat eis vnu: sed dicitur in plurali: q. oraf
pro viuis et defunctis. Idem dic in clericis maxime non curas
tis. debent enim in his diebus maxime conuenient ad eccl
esiæ coram seu cathedralæ et ibi missam audire: vt in. c. hoc
attendum. de cose. di. i. et per illum ter. dico quod non missa
peculiaris seu privata est in precepto: sed missa magna et pu
blica que fit cum cantu. consuetudo tamen habet oppositum: sed
de ure primum verius est. nam clerici orat pro populo: unde
populus debet tunc esse p̄sens his diebus precipue. et ideo di
citur in. d. c. et hoc quod misse peculiares an priuatae debent ita
dicili illis diebus in locis secretis ut populus non abstrahat
ab audiendo missam solenem. Et per illum ter. qui facit men
tionem de sacerdote infero quod sacerdotes non habentes curam
non tenentur celebrare singulis diebus dominicis et festis
cu solum minigat eis pro p̄vadant una cum laicis ad audiend
um missam ex quo non habent populum: vt habeat in dicto
c. et hoc attendum. De episcopo vix quod nisi causa rationa
bilis eum excusat non debet preterire diem quoniam dicit
vel audiatur missam. in. c. s. de p̄vile. li. vi. nec debet saltare die
bus dominicis deesse in ecclesia de consecra. dis. iij. c. ps.
¶ In glo. q. ibi ve liberioris. ad dealia ratione quam. s. d. s.
scilicet ut clerici honorentur prelaicis. Sed quid si laici in
uitentur a clericis ut stent inter eos: dicunt doctores quod lic
tum est eis pro hoc terius ibi: non presumant autoritate p
pia: q. illud verbum sonat in vnu: q. qui inuitant a cl
ericis non presumunt. p. hoc. x. q. dist. c. i. q. r. q. unde lice
dificientibus marinis clericis inuitantur laici ad cantandum
cu clericis. et maxime hoc est in Francia ubi sunt boni cantos
res similares in Alemania bassa. Nunquid autem possit solus
clericis missam dicere cu laicis. vide. x. x. q. dist. sedulo. de
consecra. dist. i. hoc quoque et in. c. non licet. x. q. dist. et in de
fectu clericorum hoc licet beatis alias secus: vt in. c. p. solitus. defil
presby. ¶ In gl. s. in fine hec expositio consterit non recipitur
a doct. quia esset de indubio cum omnes laici possunt intra
re ecclesiam nisi sint excusat. x. q. dist. clericos. de consecra. dist.
iij. ep. x. xxv. distin. perlectis. q. tales non debent ecclesiam intrare
et hoc tempore celebrationis diuinorum: secus videtur
si diuina non celebrentur: vt est glo. no. i. q. i. qui studet inver
mis. debet enim intelligi vnu dispositionem glo. precedentis:
vt dicatur sancta sanctorum illa pars que est ppe altare qap
pellata sacraria in quo sunt clerici ad celebrandum. ppter sa
cramenta que ibi conficiuntur: q. in altari maior: cum so
leat esse sacrarium includantur reliquie. s. de consecra. eccl.
vel alta. per totum. Alij dicunt quod appellatur sancta sanctorum
capella Constantini in Roma ubi seruant capita apostolorum.
Petrus Paulus sed communiter hoc non tenetur: quia ista
constitutio quo ad hoc esset localis quod non esset dicendum
ideo tene superiorem et c.
¶ Clerici prohibentur portare arma offendibilia.
2 Clericus qui non potest aliter morte vitare potest suu aggred
sorem impune occidere: et non incurrit irregularitatem: etiā
et ergo esset in actu celebrandi.
3 Clericus pro defensione rerū suarum. vel pro defensione pa
rimirian et quando possit impune aliquem offendere.
- Irregularitas semper incurrit a clericis alium offendente
nisi in casu. s. in nu. 2.
- 4 Iudeus siue testis in causa criminali incurrit irregularitatem.
5 Papa potest dare licentiam clericis pugnandi in bello iusto a
fine metu irregularitatis.
6 Monachus religiosus potest sine licetia sui abbatis se defendere et eleemosynam facere in casu necessitatis: et non posse
test licentiam commode petere.
Monachus non habetur pro mortuo circa ea que sunt iuris
naturalis.
7 Armorum appellatione non venit cultellus parvus aptus
ad incidentem panem.
8 Clericus secularis portans arma non est ipso facto excommunicatus sed religiosus sic: etiam tenens infra lepta monasterij.
9 Clericus ex delatione armorum si tertio fuerit monit⁹ pers
dit privilegia clericorum.
10 Clericus usurarius non incontinenti deponitur: sed procedi
tur ut dicatur.
- L**erici. ¶ Breue est nec potest breui sum
mari: sed prosummario non. quod
armorum delatio clericis est inbibita intant⁹ quod
contras facientes grauiter peccant hoc colliguntur et
eo: q. tale delictum est excommunicatione dignum ut bice: sed excommunicatio non fertur nisi pro graui criminis: vt in. c. nullus.
et in. c. nemo. x. q. iij. et quavis hic caueatur solum de clericis
c idem dic in laicis: ut patet in rubro a nigro. C. vii. armorum
vnu inscio principe interdictus sit. li. r. Sed etiam hoc opp.
de. c. dilecto. de. sen. ercom. lib. vi. ubi ille decanus assumpsit
arma materialia. ad idem. colim. j. de. test. spo. Sol. illa ius
loquitur in armis defensibilibus et non offendibilibus
possunt enim clericis ad eorum defensionem arma assumere:
vt in contraria. ¶ Sed homo ultra alios nunquid sit hoc cle
ricis licitum indistincte. Solu. distingue plene. primo an lis
ceat pro defensione proprie persone. secundo quid pro defens
ione rerum. tertio an pro defensione proximi. quarto quid in
religionis. ¶ Ad primum dic quod si clericus non potest morte
aliter vitare potest impune occidere suum aggressor nec vel
d lam irregularitatem incurrit non potius aggressor videtur
seipsum occidere quod ab aggresso occidi. ut probatur in cle. si
fortulus. de homi. et ideo nullum peccatum incurrit. et dicit
Io. de lig. in tractatu de iusto bello. q. si clericis celebrans
inuidit iniuste dimittit celebrationem. et si defendendo se
occidit aggressorem potest incontinenti redire ad altare et offi
cium perficere. Si vero poterit aliter morte vitare puta fus
c glenduntur et dubium nunquid clericus tenetur fugere
an vero possit arma mouere gl. in. c. his clericis. l. dis. et in. c.
sicut dignum de boni sentiunt quod tunc non debet percussere.
Sed in pium adduco. d. c. olim. vbi pro defensione rex lici
tum est clericis mouere arma. ergo fortius pro repulsione in
inuria personalis. nam iniuria est fugari: tunc iuri qlibet cor
poralis videtur major qualiter tactura rem. l. iii. servorum.
ff. de pe. facit quod non. Bar. in. l. i. ff. unde vi. puto sic in clericis
distinguendum quod ad seu puta ad occisionem non debet cle
ricus procedere si potest fugere: sed aliter resistere et vberare
potest. in. c. colim. iuncta. d. cle. si furiosus. tunc enim occiden
do evitatur irregularitatem quod aliter mortem propriam vita
re non poterit. ¶ Secundo casu cui queritur nunquid pro defens
ione rerum: vide p. p. q. non sit licitum arma mouere. arg. in
c. uscepimus. j. de homi. c. in. c. h. eo. situ. dum dicit etiā q. liberando tunc et sic requirit illa duo copulativa. In contrariu
scit. d. c. olim. c. cludo sic quod ad occisionem seu mēbris debilita
tisne clericis. procedere non debet: pro defensione rerum ut in di
ctis iuribus: sed aliter vberare seu resistere potest: vt in. d. c.
olim. et hoc sentit Inno. in. c. s. v. el. i. de. sen. ercom. C. vii. ter
tio mēbris scz. qd pro defensione primi vide p. primo qd non
licet clericis p. t. ex multa. j. de voto. vbi dicunt quod clericis
le officiis reddit clericis in habiles ad pugnandum etiā cu sara f
cenis. Ad idem. x. q. viii. rephēsibile. et. v. q. i. c. sciscitatus.
et quod ibi non. An dñi facit. d. c. dilecto. vbi dicit quod tunc iuri
vicino ppulare iuriā inferēdā primo. p. illud vbi tunc
dicit ibi Host. et Inno. q. laico et clericis hoc licet est p
to sic. et cludo qd aut clericus habet iurisdictionem in loco:
et tunc pro defensione suoꝝ licet arma mouere: et si loquitur. d. c.
dilecto. si vero non habet iurisdictionem aut sine ope clerici in
iuria potest ppulare et non debet clericus pugnare: vt. s. in co
traria. Autem potest aliter ppulare: tunc licet clericis cap
re aggressorem. primi vberare ac etiā occidere si aliter in
iuria ppulare non potest. x. q. viii. q. i. in. c. maximianus. t. c. qui
potest. t. d. c. dilecto. incurrit tamen occidendo irregularitatem:
vt no. x. q. viii. q. i. et in summa. Nunquid enim evitatur irreg
- S**ebasti. Sapia. ¶ Ad peccatum.
Tide late p. fel. i
c. i. col. vi. ver. fals
lit tertio regula.
s. de cōstitutio. et
ibi ponit qd ex
scriptu qd peccat
qd venit legem
confili⁹ et honesta
tis. et vide ad hec
qd scribit elegans
ter Bret. in cōsil.
cl. incip. lōga est
gūlato. in. viii.
dubio. ibi dicit quod
ēler p̄cepti nō lē
gat qd rō legis so
nat indecentia. vt
ibi per eum.
C In precepto.
adde Lap. alleg.
lviii.
- S**ebasti. Sapia. ¶ Sebas.
Bidez in laicis.
vide Ro. in sing.
celit. inci. phibi
tū est arma porta
re. vbi dicit quod tunc
obiue sit. phibitū
portare arma tamen
si rustic⁹ portauere
rit solū punitur in
punitio armorum in
in trinitate libris.
C Allā irregulari
tatem. adde do.
car. consil. rit. cal.
late gūl. i. de trec.
et pace.
- S**ebasti. Sapia. ¶ Irregularitas
te. vide abba. i. c.
oli. i. col. vi. v. i. tē
querit ad declarati
onē. s. de restit.
spol. et Sel. in. c. fi
vo. in. f. i. de sent.
exdmuni.
- C** Pot fugere.
adde qd bal. cōsi.
ccx. xij. li. dicit quod
cū fuga non est tu
tagis fugere nō te
nef qd pienuz est
in dando terga. et
ibi late vide et di
cit idem bal. consil.
ccccx. i. lib. qnd
valeret statutu quod
aggressus non de
beret se defendere.
Berū.
- S**ebasti. Sapia. ¶ Porimi. vid
abba. in. c. ii. j. de
cleri. percuss. t. d.
Zak. in. l. vt vim.
col. vi. versi. in ea.
gl. lib. i. video. s. de
iusti. et iure in v.
sed pulchrum du
biuum est.